

บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

The Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembangnangbuati District, Suphanburi Province

พระศรีณย์วุฒิ ป. ปณฺณพหุล (จินดาไพสิฐ)¹ พระมหาภคณฺฐา กิตฺติโสภณ²
และธิติวุฒิ หมั่นมี³

Phra Sarunwut P. Panyapahulo (Jindaphaisit)¹,
Phramaha Krissada Kittisophano² and Thitiwut Manmee³

Received : January 11, 2019; Revised : March 27, 2019; Accepted : April 20, 2019

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์จำนวน 188 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที ค่าเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และ การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 7 รูป/คน เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03

¹หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Master of Buddhism Program (Buddhist Management) Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand; e-mail : chindapaisit@gmail.com

²คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand; e-mail : sn.krisada@hotmail.com

³คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand; e-mail : mcn.congress@gmail.com

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกสถานภาพส่วนบุคคลโดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ และพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางนิกธรรมที่ต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรีไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมและมีวุฒิการศึกษาสามัญที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา ด้านการออกนโยบาย ควรกำหนดนโยบายวางแผนงานและมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของการปกครองและบริหารกิจการงานคณะสงฆ์ที่วางไว้ ด้านการวางรูปแบบ ควรจัดองค์การคณะสงฆ์ โดยการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ สายการบังคับบัญชาในองค์การคณะสงฆ์ ควรจัดอย่างเหมาะสมกับคุณสมบัติ คือ มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ มีความเสียสละในการปฏิบัติงาน การแต่งตั้งบุคลากร โดยการสรรหาบุคลากรมาดำรงตำแหน่ง หรือบรรจุแต่งตั้งตำแหน่งที่กำหนดไว้ โดยการกำกับสั่งการและมอบหมายให้แต่ละฝ่ายได้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้วางไว้

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท, การปกครอง, พระสังฆาธิการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the levels of the Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembaangnangbuati District, Suphanburi Province, 2) to study the comparison of the Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembaangnangbuati District, Suphanburi Province, classified by personal factors, 3) To study the problems, obstacles and suggestions about the Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembaangnangbuati District, Suphanburi Province. The research methodology was the mixed research method between the quantitative research and qualitative research. The quantitative research collected the data through the questionnaires and the population as the sampling group for this research was the 188 monks in Doembaangnangbuati District, Suphanburi Province. The data analysis was by frequency, percentage, mean, standard deviation; SD, t-test and F-test by one way analysis of variance; ANOVA, and test the differences of the average pairing with the Least Significant Difference: LSD and the qualitative research, 7 key informants were purposefully selected from experts and administrators. The tool for

collecting data was the structured in-depth interview. The data was analyzed by descriptive interpretation. The findings of this research were as following:

1. The Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembangnangbuati District, Suphanburi Province for four aspects in overall, found that it was at high level($X = 4.03$). When considered in each side found that the works revaluation was also at high level as $X = 4.05$

2. The findings of comparative analysis the levels of opinions of Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembangnangbuati District, Suphanburi Province, classified by personal factors in overall, found that the monks who had the different ordination age and Dhamma education, they had the opinions to the Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembangnangbuati District, Suphanburi Province indifferently. But the monks who had the different year, Pali education and general education, they had the opinions to the Roles on Sangha Administration of Sangha Administrators in Doembangnangbuati District, Suphanburi Province differently as the significantly statistics at 0.05 that it was relevant to the set hypothesis.

3. The findings of in depth interviews about the policy issuing, to set the policy and plan and measurement for working to get the objectives of administration and managerial administration of Sangha organization. For the planning, arranging the Sangha organization setting up the position and hierarchy like what position it was, each position had set up the duty clearly and who commanded. They should set up the good qualification like have the knowledge, ability, specialization, sacrifice. For the work, appointment by the principle of put the right man on the right job. By commanding and assignment in each person should be as the planning and having the control and keep in mind of the works and its problems and protect the leaving from the work or no work hard or corruption, For the evaluation, it was the heart and indication of efficient administration or how much of efficiency and when it had good evaluation and results, it made the Sangha organization understanding the more specialization of administration and could extend and maintain Buddhism prosperously in the future.

Keywords : Roles, Administrator, Sangha

บทนำ (Introduction)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ด้วยชนชาติไทยได้นับถือและสืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของชาติซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา องค์พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขของชาติทุก ๆ พระองค์ก็ทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาตลอดมา ตั้งแต่อดีตอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน (Maliwan and Malathong, 2010) ทางการบริหารจัดการปกครอง คณะสงฆ์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้ามีระบบบริหารที่ดี ศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้นต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน (Manmee, 2014) การวางแผนการจัดการองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม นอกจากนั้นการบูรณาการตามหลักอริยสัจ 4 เช่น ทุกข์ คือ สภาพปัญหาบุคคล สมุทัย คือ สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา อุปสรรค นิโรธ คือ เป้าหมายการบริหาร มรรค คือ แนวทางการแก้ไขปัญหา (Krasang, 2015) ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาสืบทอดต่อ ๆ กันมา ดังจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมไทยในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านศิลปกรรม ด้านสังคม และ ด้านการเมืองการปกครอง ในด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา ได้เข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้กับคนในชุมชนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันโดยตรงคือตัวพระสงฆ์เองที่เป็นผู้ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยอ้อมคืออำนวยการความสะดวกในด้านอาคารสถานที่สำหรับศึกษาเล่าเรียน ในด้านเศรษฐกิจ พระพุทธศาสนา ได้ให้ความรู้ความเข้าใจในวิถีทางของการดำเนินชีวิต ทั้งด้านของความเป็นอยู่ที่พอเพียง การยินดีในสิ่งที่ตนเองได้พอใจในสิ่งที่ตนเองมี และไม่ให้อารัตเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ด้านศิลปกรรมพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางของศิลปะชุมชน ทั้งด้านประติมากรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งมีปรากฏให้เห็นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น การทำงานวิจัยเรื่องนี้ต้องการที่จะศึกษาในเรื่องของบทบาทการของพระสังฆาธิการด้านปกครองคณะสงฆ์ในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ว่ากิจการหรืองานที่คณะสงฆ์หรือพระสังฆาธิการได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่นั้น มีความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถรสมาคมและตาม พระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชหรือไม่ ซึ่งบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ ในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี นั้น มีพระครูศรีสุตาคม เป็นเจ้าคณะอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารปกครองคณะสงฆ์ในอำเภอเดิมบาง ซึ่งได้แบ่งการปกครองออกเป็น 11 ตำบล มีการขึ้นทะเบียนวัดทั้งหมดจำนวน 58 วัด 6 ที่พักสงฆ์ มีจำนวนพระภิกษุ 355 รูป (Monk Dristic Dean Secretary office of Former Bang Nang Buat, 2016) จึงจำเป็นที่ พระสังฆาธิการจะต้องมีการบริหารจัดการด้านการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักของพระธรรมวินัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการออกนโยบาย 2) ด้านการวางรูปแบบ 3) ด้านการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ พระสงฆ์ในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะเขต รองเจ้าคณะเขต เจ้าคณะแขวง รองเจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่ ซึ่งมีจำนวน 355 รูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน ได้จำนวน 188 รูป ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การสังเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลที่สอดคล้องกัน เพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในบางประการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 188 รูป พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี มีจำนวน 72 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.3 มีพรรษาต่ำกว่า 5 พรรษา มีจำนวน 84 รูป คิดเป็นร้อยละ 44.7 มีวุฒิการศึกษาทางธรรม นักระชั้นเอก มีจำนวน 67 รูป คิดเป็นร้อยละ 35.6 ไม่มีวุฒิทางเปรียญธรรม มีจำนวน 88 รูป คิดเป็นร้อยละ 46.8 และมีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 136 รูป คิดเป็นร้อยละ 72.3 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นดังนี้

1. บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ด้านการออกนโยบาย โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้พระภิกษุมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางกฎระเบียบ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 รองลงมา คือ มีหลักการและนโยบายในการปกครองคณะสงฆ์เพื่อส่งเสริมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย 4.06 น้อยที่สุด คือ มีหลักการและนโยบายในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการปกครองคณะสงฆ์เข้ากับวิถีชีวิตปัจจุบันอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94

1.2 ด้านการวางรูปแบบ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.85 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการวางรูปแบบการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่อชี้แจงกฎระเบียบตามวาระต่างๆ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมา คือ มีรูปแบบการจัดกิจกรรมของวัด เช่น บัญชีรายรับ รายจ่ายให้เป็นไปด้วยดีและโปร่งใส มีค่าเฉลี่ย 4.07 น้อยที่สุด คือ มีรูปแบบการจัดประชุมพระภิกษุสามเณรเพื่ออบรมสั่งสอนให้มีจิตสำนึกในด้านข้อวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและความเป็นสมณะ มีค่าเฉลี่ย 3.93

1.3 ด้านการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัดและไวยาวัจกร เพื่อช่วยเหลือในการบริหารงานของวัดและคณะสงฆ์ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมา คือ มีการดูแลพระสงฆ์ภายในวัดอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.04 น้อยที่สุด คือ มีการกำกับดูแลและจัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความมั่นคงแข็งแรง มีค่าเฉลี่ย 3.91

1.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการรายงานผลการปฏิบัติงานของตนต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.10 รองลงมา คือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานภายในวัด เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 4.06 น้อยที่สุด คือ มีการเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามาตรวจการปกครองคณะสงฆ์ มีค่าเฉลี่ย 4.02

2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ด้านการออกนโยบาย พบว่าปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ คือ ขาดพระที่มีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรสนับสนุนด้านการศึกษาแก่พระภิกษุสงฆ์เพื่อจะได้มีพระภิกษุสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

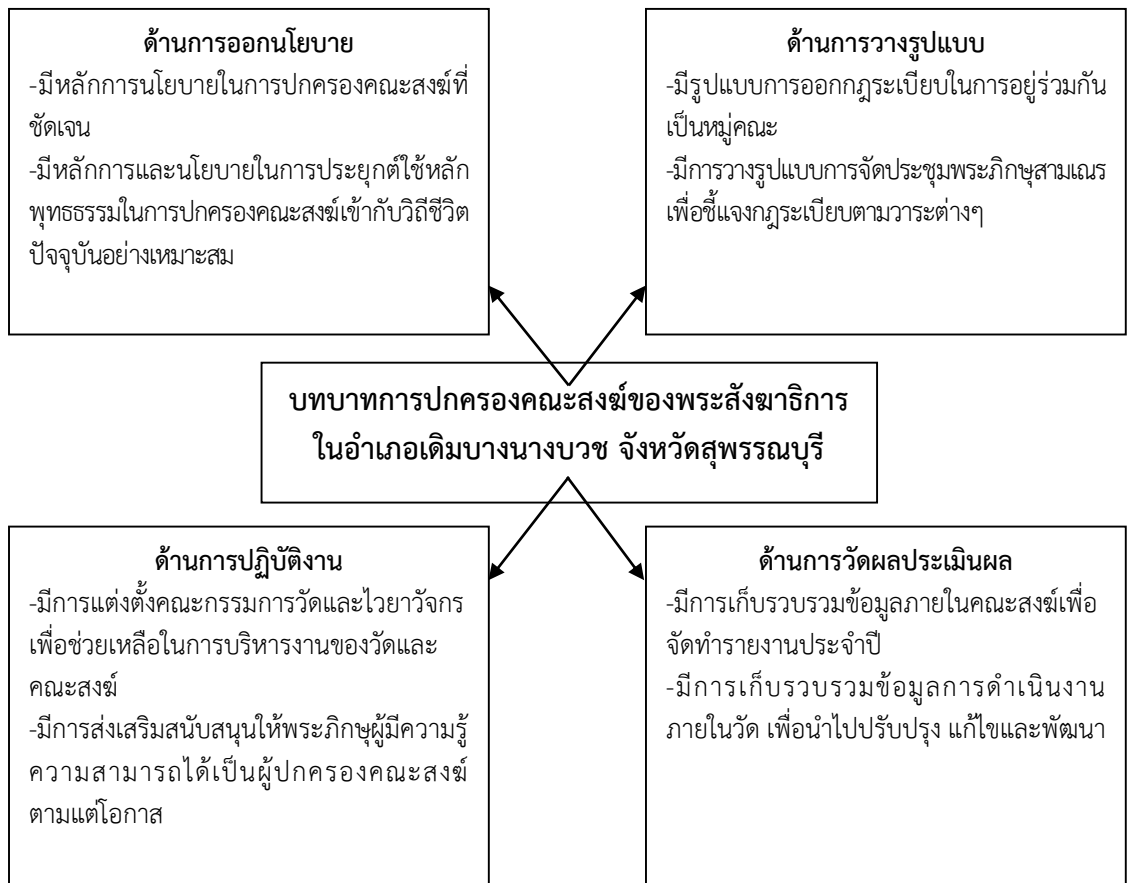
2.2 ด้านการวางรูปแบบ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ คือ ผู้บริหารสั่งงานปฏิบัติการได้ไม่ค่อยสมบูรณ์ตามนโยบาย ข้อเสนอแนะ คือ ควรปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายและปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน

2.3 ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ คือ ขาดการเอาสนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดประชุมอย่างเป็นระยะ

2.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ คือ ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและไม่มีการนำไปปรับปรุงแก้ไข ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่มีการปฏิบัติงาน

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี” สรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพ สามารถอธิบายเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่อง “บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี” ได้ดังนี้ 1) ด้าน

การออกนโยบาย การกำหนดนโยบายวางแผนงานและมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายของการปกครองและบริหารกิจการงานคณะสงฆ์ที่วางไว้ 2) ด้านการวางรูปแบบจัดองค์การคณะสงฆ์ โดยการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ สายการบังคับบัญชาในองค์การคณะสงฆ์ ว่ามีตำแหน่งอะไรบ้าง แต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่เช่นไร ใครสั่งการใคร ควรจัดอย่างเหมาะสมกับคุณสมบัติ คือ มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ มีความเสียสละ 3) ด้านการปฏิบัติงาน การแต่งตั้งบุคลากร โดยการสรรหาบุคลากรมาดำรงตำแหน่ง หรือบรรจุแต่งตั้งตำแหน่งที่กำหนดไว้ ตามหลักแห่งการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน โดยการกำกับสั่งการและมอบหมายให้แต่ละฝ่ายได้ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีการการควบคุม โดยการติดตามดูว่าแต่ละฝ่ายปฏิบัติงานไปถึงไหน มีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นที่ใด และสำคัญคือการป้องกันไม่ให้หย่อนยานต่อหน้าที่ ละทิ้งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ 4) ด้านการวัดประเมินผล โดยเป็นการตรวจสอบศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานว่า ในแต่ละหน้าที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ เมื่อปฏิบัติหน้าที่สมบูรณ์ก็ควรยกย่องเชิดชู ถ้าปฏิบัติหน้าที่บกพร่องก็ให้พิจารณาตามความเหมาะสมกับเนื้องาน มีการติดต่อประสานงาน โดยติดต่อประสานงานและประชาสัมพันธ์กิจการงานของคณะสงฆ์ที่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด หรือสำนักงานวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการออกนโยบาย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพระสังฆาธิการที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะช่วยพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ ให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องต่างๆ แก่พระสงฆ์ที่มาขอคำแนะนำปรึกษาได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องการปกครองคณะสงฆ์ให้ทันต่อยุคการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับหน้าที่ของตนในการที่จะพยายามใช้ความสามารถชักจูงความสนใจของสังฆาธิการให้ได้ดีและประสบความสำเร็จได้ในเรื่องการปกครองเป็นอย่างดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Dhammapalo ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการที่มี ต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณสงเคราะห์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการปกครอง และด้านการสาธารณูปการ อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ อายุ จำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับ

การศึกษาทางธรรม และระดับการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า พระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสังฆาธิการที่มีอายุ จำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับการศึกษาทางธรรม และระดับการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกันมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ด้านการวางรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนะของพระสงฆ์ต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Chotintharo ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดทุมธานี” ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่ง หรือมีสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมได้กำหนดให้ต้องมีปฏิบัติบทบาทและสถานภาพเป็นสิ่งที่ควบคู่กัน นั่นคือสถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นๆ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร ส่วนบทบาทเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้ในแต่ละสถานภาพ การแสดงบทบาทจะสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมในสถานภาพหนึ่งๆ บุคคลอาจจะต้องแสดงบทบาทมากมาย หากว่าทุกคนไม่สามารถกระทำตามบทบาทที่ตนเองดำรงอยู่แล้ว ก็อาจจะทำให้สังคมเกิดความไม่สงบสุขขึ้นได้ บทบาทของพระสังฆาธิการหรือพระสงฆ์โดยแท้จริงถูกกำหนดโดยพระธรรมวินัยเป็นหลักนอกเหนือจากพฤติกรรมทางวินัยแล้ว ก็จะเป็นบทบาทเสริมเช่นเดียวกันกับแนวคิดที่ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อบุคคลอยู่ในองค์กร ความคาดหวังขององค์กรถือว่าเป็นบทบาทคาดหวังที่มีความสำคัญมากและเป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินพฤติกรรมอย่างเป็นทางการ โดยนัยนี้ก็หมายความว่า บทบาทของพระสังฆาธิการย่อมขึ้นอยู่กับการกำหนดตามพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ ส่วนบทบาทตามความคาดหวังของสังคมถือเป็นบทบาทเสริม บทบาท คือ การทำหน้าที่ตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายโดยการปฏิบัติตามความรู้ความสามารถของบุคคล โดยบทบาทกับหน้าที่ของบุคคลจะเปลี่ยนไปตามบทบาทที่ได้รับ

3. ด้านการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Lapthananon (1986) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท” พบว่าปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชนบท คือการที่พระสงฆ์พัฒนาได้พบเห็นสภาพปัญหาและความทุกข์ยากของชาวบ้านจึงต้องการเข้ามาแก้ไข้ปัญหาให้แก่ชาวบ้านจากการวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ที่ จำแนกได้เป็น 5 ลักษณะคือ 1) บทบาทผู้สงเคราะห์พัฒนา คือ บทบาทที่พระสงฆ์พัฒนาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยเป็นผู้จัดหาทรัพยากรและบริหารโครงการด้วยตัวท่านเอง ชาวบ้านไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการต่าง ๆ 2) บทบาทผู้นำการพัฒนาเป็นบทบาทที่พระสงฆ์เป็นผู้นำชาวบ้านเข้ามาทำกิจกรรมพัฒนาชนบทต่าง ๆ โดยพระสงฆ์จะเป็นผู้คิดค้นโครงการหรือติดต่อโครงการพัฒนาต่าง ๆ มาดำเนินการจะเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมปรึกษาหารือบ้าง จากการศึกษาพบว่าพระสงฆ์พัฒนาที่มีบทบาทเช่นนี้มีอยู่มากที่สุด 3) บทบาทผู้ประสานงานโดยกิจกรรมและโครงการพัฒนาต่าง ๆ มักจะเป็นการชักนำความร่วมมือและสนับสนุน

จากหลายฝ่ายและพยายามร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการชักจูงชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง 4) บทบาทที่เป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนการพัฒนาในหมู่บ้านโดยมีชาวบ้านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง พระสงฆ์มีบทบาทเป็นเพียงพี่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาและประสานงานการสนับสนุนจากภายนอกตามที่ชาวบ้านเห็นชอบร่วมกัน บทบาทแบบนี้ นับว่าเป็นแนวทางที่สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักการพึ่งตนเองเพราะชาวบ้านจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทั้งในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการการปฏิบัติงานและติดตามรับผิดชอบในผลที่จะเกิดขึ้น

4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Kojinosu (1987) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง”บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นพระสงฆ์ที่ประจำอยู่ในวัดที่ตั้งในจังหวัดสงขลาจำนวน 170 รูป ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทการพัฒนาการศึกษาพระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุด ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ทางด้านพุทธศาสนาและศีลธรรมแก่ประชาชน ส่วนบทบาทที่น้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน บทบาท การเผยแพร่ธรรมะพระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุด ได้แก่ การจัดพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาในวัด ส่วนบทบาทที่น้อยที่สุด ได้แก่ การอบรมสั่งสอนประชาชนในงานเทศกาลต่าง ๆ บทบาทด้านเศรษฐกิจพระสงฆ์มีบทบาทปานกลาง ได้แก่ การช่วยเหลือในเรื่องความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ บทบาทการสงเคราะห์พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุด ได้แก่ การช่วยอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ แก่ประชาชน ส่วนบทบาทที่น้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยประชาชนโดยการให้ยืมสิ่งของเครื่องใช้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 พระสังฆาธิการควรยึดหลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายเถรสมาคม เป็นที่ตั้งในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ 2) มหาเถรสมาคมควรให้การสนับสนุนพระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถให้ได้รับตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ 3) สำนักงานพระพุทธศาสนาควรสนับสนุนงบประมาณและดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพของพระสังฆาธิการ 4) รัฐบาลควรให้ความสำคัญและถือเป็นนโยบายหลักในการส่งเสริมกิจการของพุทธศาสนา

1.2 พระสงฆ์ต้องมุ่งมั่นในการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอน ส่งเสริมสนับสนุนเรื่องเรียนปริยัติสามัญ ปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรมและบาลี 2) พระสงฆ์ควรมีการจัดการประชุมสัมมนาส่วนกลางทุกเดือน เพื่อให้เข้าใจถึงนโยบายแบบแผนในการดำเนินงานกิจการคณะสงฆ์ ให้สอดคล้องกัน 3) พระสงฆ์ต้องจัดกิจกรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เข้าวัดทำบุญ ถือนิสสัย 8 เจริญจิตภาวนาปฏิบัติวิปัสสนาร่วมกับทางวัด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ในต่างจังหวัด เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ครอบคลุมและใกล้เคียงมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างกัน และนำไปสู่การพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับคณะสงฆ์ ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง (References)

- โคจิโนสุ. (2530). **บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม: ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- ธิดาภูมิ หมั่นมี. (2557, มกราคม-เมษายน). “การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ : สังคหวัตถุ 4 เครื่องมือการวางแผนและการติดต่อประสานงานสู่ความสำเร็จ”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 3(1) : 65-77.
- พิฑูร มลิวัลย์ และไสว มาลาทอง. (2553). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- พินิจ ลาภานานนท์. (2529). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูวีระธรรมานุสิฐ (วีรพล ธรรมปาโล). (2554). **บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร). (2553). **บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะอำเภอเดิมบางนางบวช. (2559). **คู่มือเอกสารการประชุมพระนวกะอำเภอเดิมบางนางบวช**. สุพรรณบุรี : สุวัฒน์การพิมพ์.
- อนุวัตร กระสังข์. (2558, พฤษภาคม-สิงหาคม). การจัดการสิ่งแวดล้อมของวัดตามหลักนิเวศวิทยาเชิงพุทธบูรณาการของคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 4(2): 241-259.

Translated Thai References

- Kojinosu. (1987). **The Roles of Buddhist Monks in social development : A case study of Songkhla province**. Master of Education thesis. Srinakharinwirot University, Songkhla. [In Thai]
- Maliwan, P and Malathong, S. (2010). **History of Buddhism**. Bangkok : Printing of Religion. [In Thai]
- Lapthananon, P. (1986). **The Role of Monks in Rural Development**. Master's thesis : Chulalongkorn University. [In Thai]
- Dhammapalo, W. (2011). **The Role of Sangha Affairs Administration in Phranakron Si Ayutthaya District, Phra Nakron Si Ayutthaya Province**. Master of Arts (Buddhist Management) : Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Chotintharo, S. (2010). **Administrative Roles of Monk Administration in Pathum Thani province**. Master of Arts (Buddhist Management) : Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Monk Dristic Dean Secretary office of Former Bang Nang Buat. (2016). **Guide to Buddha of Meeting Documents, Doem Bang Nang Buat District**. Suphan Buri: Suwat Printing. [In Thai]
- Manmee, T. (2014, January-April). “Planing and coordination Buddhist : Sangahavatthu 4 the planing and coordination to success”. **Journal of MCU Social Science Review**. 3(1) : 65-77. [In Thai]
- Krasang, A . (2015, May-August). “Environmental Management in Temple as the Ecological in Line with Buddhist Integration”. **Journal of MCU Social Science Review**. 4(2) : 241-259. [In Thai]